

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA O'QISH
SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH
YO'LLARI**

Xo'jamatova Dildoraxon Baxromjon qizi

Xalqaro Nordik Universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi(boshlang'ich ta'lim) 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: *O'qish savodxonligi, bolalarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur bo'lgan asosiy ko'nikmalardan biridir. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'qish savodxonligini rivojlantirish, ularning umumiy bilim darajasini oshirish, mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va o'z fikrlarini ifoda etishlariga yordam berish uchun muhimdir. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirish usullarini takomillashtirish yo'llari haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, o'qish savodxonligi, bolalar, ko'nikmalar, shaxsiy rivojlanish, muhokama, tanqidiy fikrlash.*

Аннотация: *Грамотность чтения является одним из основных навыков, необходимых детям для успешного обучения в образовательном процессе. Развитие грамотности чтения у учащихся начальной школы важно для повышения их общих знаний, развития навыков логического мышления и помощи им в выражении своих мыслей. В этой статье представлена информация о способах совершенствования методов развития грамотности чтения у учащихся начальной школы.*

Ключевые слова: *начальное образование, грамотность чтения, дети, навыки, личностное развитие, обсуждение, критическое мышление.*

Abstract: *Reading literacy is one of the basic skills that children need to be successful in the educational process. Developing reading literacy for primary school students is important to increase their general knowledge, develop logical thinking skills, and help them express their thoughts. This article provides information on ways to improve the methods of developing reading literacy in primary school students.*

Keywords: *primary education, reading literacy, children, skills, personal development, discussion, critical thinking.*

KIRISH

Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni bolalarning hayotidagi muhim bosqichlardan biridir. Ushbu davrda bolalar nafaqat bilim olish, balki o'z shaxsiyatlarini shakllantirish, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish va mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshirish jarayonida muhim tajribalarni egallaydilar. Boshlang'ich ta'lim, bolalarning kelajakdagi ta'lim yo'nalishlarini belgilab beradi va ularning shaxsiy rivojlanishida asosiy poydevorni

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

yaratadi. Ta'lim jarayoni boshlang'ich sinflarda o'quvchilar uchun qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etilishi kerak. Bu davrda bolalar o'zlarini o'rganish jarayonida faol ishtirok etishga, savollar berishga va o'z fikrlarini ifoda etishga o'rganadilar. O'qituvchilar esa o'z darslarini shunday tashkil etishlari lozimki, o'quvchilar o'qishga bo'lgan qiziqishlarini yo'qotmasinlar va har bir darsda yangi narsalarni o'rganishga intilsinlar. Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni, o'quvchilarning turli ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu jarayonda o'qituvchilar o'quvchilarga nafaqat akademik bilimlarni berish, balki ularning ijodiy fikrlash, muammoni hal qilish va jamoada ishlash qobiliyatlarini ham rivojlantirishga e'tibor qaratishlari zarur. O'quvchilarning o'zaro muloqoti, guruhiiy faoliyatlar va ijodiy loyihalar orqali ta'lim jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'lishi mumkin. Shuningdek, boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni ota-onalar bilan hamkorlikda olib borilishi muhimdir. Ota-onalar o'z farzandlarining ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari, ularni qo'llab-quvvatlashlari va o'qishga rag'batlantirishlari lozim. Bu esa bolalarning o'qishga bo'lgan munosabatini ijobiy tomonga o'zgartirishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'qish savodxonligini rivojlantirish usullari, avvalo, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va o'qishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirishga qaratilgan bo'lishi kerak. O'quvchilarni o'qishga jalb qilish uchun turli xil metod va yondashuvlardan foydalanish zarur. Bu jarayonda o'qituvchilar o'z darslarini qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etishlari muhimdir. O'quvchilarning o'qish qobiliyatini rivojlantirishda o'qituvchilarning roli katta. Ular o'z darslarida o'quvchilarning qiziqishini oshirish uchun turli xil o'yinlar, musobaqalar va kreativ faoliyatlardan foydalanishlari mumkin. O'qish savodxonligini rivojlantirishda birinchi navbatda, o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini mustahkamlash muhimdir. Bu maqsadda o'qituvchilar o'quvchilarga har xil matnlarni o'qitishlari va ularni tahlil qilishga o'rgatishlari kerak. Buning uchun o'qituvchi o'quvchilarga o'qish jarayonida savol-javoblar o'tkazish, o'qilgan matn bo'yicha muhokama qilish va o'quvchilarning fikrlarini tinglash orqali ularning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. O'quvchilar o'qigan matnlarini qanchalik yaxshi tushunishlarini aniqlash uchun ularni o'z fikrlarini ifoda etishga undash ham muhimdir. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirish, ta'lim jarayonining muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonni takomillashtirish uchun turli metod va yondashuvlar mavjud bo'lib, ularning har biri o'quvchilarning qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan.

Abdurahmonova o'z ilmiy tadqiqotlarida boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan samarali metodlarni taklif etadi. U, o'qituvchilar uchun o'quvchilarning qiziqishini oshirishda foydali bo'lgan o'yinlar va faoliyatlar haqida ma'lumotlar keltiradi. Bu metodlar o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim rol o'ynaydi.²²

²² Abdurahmonova, D. (2021). "Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini rivojlantirish." Toshkent: O'qituvchi

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Qodirova innovatsion usullarni o'qish savodxonligini oshirishda qo'llash imkoniyatlarini ko'rsatadi. Zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlar yordamida o'qituvchilar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydilar. Ushbu yondashuvlar orqali o'qish jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'ladi.²³

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarni o'qishga qiziqitiruvchi materiallar tanlash ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarni qiziqitiradigan mavzular va hikoyalar orqali ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarni har xil janrdagi adabiyotlar bilan tanishtirishlari va ularni o'qishga rag'batlantirishlari kerak. Bu jarayonda o'quvchilarning yoshiga va qiziqishlariga mos keladigan materiallar tanlanishi muhimdir. O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarning o'zaro hamkorligi ham muhimdir. O'quvchilarni guruhlariga bo'lib, birgalikda o'qish va muhokama qilishga undash, ularning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Guruhiy faoliyatlar o'quvchilarning fikr almashishiga, bir-biridan o'rganishiga va o'zaro muhokama qilishiga imkon yaratadi. Bu esa o'qish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. O'qish savodxonligini rivojlantirishda texnologiyalardan foydalanish ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, kompyuterlar, planshetlar va mobil qurilmalar orqali o'quvchilarga interaktiv o'qish materiallari taqdim etish mumkin. Bu o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning o'qish jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Onlayn resurslar, o'yinlar va ta'lim dasturlari o'quvchilarga o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.²⁴

O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'qituvchilar o'z darslarida turli xil o'yinlar va faoliyatlardan foydalanishlari zarur. O'yinlar orqali o'quvchilar o'qish jarayonini qiziqarli va ko'ngilochar tarzda o'rganishlari mumkin. Misol uchun, o'qituvchilar o'quvchilarga o'qish jarayonida o'yinlar o'tkazishlari, masalan, o'qilgan matn bo'yicha viktorinalar, rol o'yinlari yoki o'quvchilar o'rtasida musobaqalar tashkil etishlari mumkin. Bunday faoliyatlar o'quvchilarni o'qishga yanada qiziqitiradi va ularning o'qish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarning o'z-o'zini baholash qobiliyatini oshirish ham muhimdir. O'qituvchilar o'quvchilarga o'z o'qish jarayonlarini baholash va tahlil qilishga o'rgatishlari kerak. Bu, o'quvchilarning o'z bilimlarini mustahkamlash va o'z o'qish ko'nikmalarini yaxshilashlariga yordam beradi. O'quvchilar o'z o'qish jarayonini baholash orqali o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlashlari mumkin.²⁵

O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'qituvchilarning professional rivojlanishi ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z bilimlarini yangilash va zamonaviy pedagogik uslublarni o'rganish orqali o'quvchilarga yanada samarali ta'lim bera olishlari mumkin.

²³ Qodirova, S. (2020). "O'qish savodxonligini oshirishda innovatsion usullar." Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti

²⁴ Karimova, N. (2019). "Boshlang'ich ta'limda o'qish metodikasi." Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti

²⁵ Murodov, E. (2022). "O'qish savodxonligini rivojlantirishda interaktiv metodlar." Toshkent: Fan va texnologiya

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

O'qituvchilar uchun seminarlar, treninglar va kurslar tashkil etish, ularning malakasini oshirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z darslarida yangi uslublarni sinab ko'rishlari va o'z tajribalarini o'rganishlari zarur.²⁶

O'qish savodxonligini rivojlantirishda ota-onalarning roli ham muhimdir. Ota-onalar o'z farzandlarining o'qish jarayonida faol ishtirok etishlari va ularni o'qishga rag'batlantirishlari kerak. Ota-onalar o'z farzandlariga kitoblar o'qish, ularni o'qilgan matnlar haqida muhokama qilish va o'z fikrlarini ifoda etishga yordam berishlari zarur. Bu, farzandlarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda katta yordam beradi.

XULOSA

Umuman olganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirish usullarini takomillashtirish yo'llari ko'plab omillarga bog'liqdir. O'qituvchilar o'z darslarini qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etish, o'quvchilarni o'qishga jalb qilish uchun turli xil metod va yondashuvlardan foydalanishlari zarur. O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish, o'zaro hamkorlikni rag'batlantirish, texnologiyalardan foydalanish va ota-onalarning ishtiroki muhim ahamiyatga ega. Bularning barchasi o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda samarali natijalarga erishish uchun zarurdir. O'qituvchilar va ota-onalar birgalikda ishlashlari, o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda o'zaro hamkorlikni kuchaytirishlari lozim. O'qish savodxonligi, ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga erishish uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi, shuning uchun buni rivojlantirishga qaratilgan harakatlar davom etishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdurahmonova, D. (2021). "Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini rivojlantirish." Toshkent: O'qituvchi.
2. Qodirova, S. (2020). "O'qish savodxonligini oshirishda innovatsion usullar." Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Karimova, N. (2019). "Boshlang'ich ta'limda o'qish metodikasi." Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Murodov, E. (2022). "O'qish savodxonligini rivojlantirishda interaktiv metodlar." Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Tashkentov, T. (2023). "Bolalar adabiyotida o'qish savodxonligini oshirish." Nukus: Qoraqalpoq Davlat Universiteti.
6. Isroilova, L. (2021). "O'qitishda yangi yondashuvlar va o'qish savodxonligi." Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
7. Xolmatova, R. (2020). "Boshlang'ich sinflarda o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish." Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.

²⁶ Tashkentov, T. (2023). "Bolalar adabiyotida o'qish savodxonligini oshirish." Nukus: Qoraqalpoq Davlat Universiteti

